

ΕΙΣΗΓΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΛΑΓΚΑΔΑ ΛΗΤΗΣ ΚΑΙ ΡΕΝΤΙΝΗΣ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΣΕΠΤΗΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΝ ΑΥΤΗΣ ΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗΝ 3 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2018

(Εορτή Αγίου Διονυσίου του Ἀρεοπαγίτου, Πολιούχου τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν)

ΜΕ ΘΕΜΑ: «Τό χθές, τό σήμερα καί τό αύριο τοῦ τόπου μας, μία ἐκκλησιαστικοκοινωνική προσέγγιση»

Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι,

Εὐχαριστῶ ἀπό καρδίας Ὑμᾶς προσωπικῶς, Μακαριώτατε Πάτερ καί Δέσποτα, καθώς καί τήν προλαβοῦσα Διαρκῆ Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διότι μοῦ ἀναθέσατε τήν ἀνάπτυξιν καί παρουσίαν ἑνός τόσο σημαντικοῦ καί ἀπολύτως ἐπικαίρου θέματος «Τό χθές, τό σήμερα καί τό αύριο τοῦ τόπου μας, μία ἐκκλησιαστικοκοινωνική προσέγγιση». Ἐξαιτοῦμαι, ἐν ἀρχῇ, τῆς ἐπιεικοῦς Σας κρίσεως καί λαμβάνων σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τήν Ὑμετέραν πολύτιμον γνῶσιν καί ἐμπειρίαν περί πάντων τούτων τῶν θεμάτων θά προσπαθήσω δι' ὀλίγων νά ἀναφερθῶ εἰς τήν ἐν λόγῳ διαχρονικήν θεώρησιν τῆς ἐκκλησιαστικοκοινωνικῆς προσεγγίσεως.

ΤΟ ΧΘΕΣ

Ὁ τόπος μας πλουσίως εὐλογημένος ἀπό τόν Ἅγιον Θεόν εἶναι γῆ μαρτύρων καί νεομαρτύρων τῆς πίστεως. Εἶναι γῆ ἡρώων τῆς πατρίδος. Ἀγιάσθηκε ἀπό τό αἷμα τῶν ὁσίων καί τῶν δικαίων, ἀπό τά δάκρυα τῶν

πατέρων καί τῶν ἐν μετανοίᾳ διαβιούντων πατέρων καί ἀδελφῶν καί ἄλλων ταπεινῶν καί ἀπλοϊκῶν ἀνθρώπων τῆς μαρτυρικῆς πατρίδος μας. Δέν εἶναι ὑπερβολή νά ποῦμε ὅτι τά «κόκκαλα τῶν Ἑλλήνων τά ἱερά» λευκαίνουν, ἀγιάζουν καί διαποτίζουν τήν Ἑλλάδα μέ τό λεπτόν ἄρωμα τῆς θυσίας τους, πού σάν αὔρα λεπτή καί ἀνέμου χάδι ἀγγίζει τίς καρδιές μας. Οἱ πατέρες ἔτσι ἐπορεύθησαν χθές εἰς τόν τόπον μας, μέ προσευχήν, ἄσκησιν ὑπομονήν, θυσίας καί σκληρούς ἀγῶνας διά τήν ἀτίμητον ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος μας καί τήν διατήρησιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεώς μας ἀνοθεύτου καί ἀκεραίας. Ἄλλωστε, οἱ ἀγῶνες «διά τοῦ Χριστοῦ τήν πίστιν τήν ἀγίαν καί τῆς πατρίδος τήν ἐλευθερίαν» κατέγραψαν χρυσές σελίδες εἰς τήν ἱστορίαν αὐτοῦ τοῦ τόπου.

Αὐτός δέ ὁ τόπος ἀντιμετώπισε ποικίλας ἐπιδρομάς αἰρετικῶν πού ἀπειλήσαν τήν πνευματικήν ὑπόστασιν τῶν Ἑλλήνων, ἀλλά καί τήν βουλιμίαν ἐκείνων τῶν ἐχθρῶν πού ἐστόχευσαν εἰς τήν ἑδαφικήν ἀκεραιότητα τῆς μικρῆς εἰς ἕκτασιν πατρίδος μας ἀλλά μεγάλης εἰς πνεῦμα Ἑλλάδος. Ὁ τόπος μας, ὅμως, ἐδοκιμάσθη πάρα πολύ καί ἐξαιτίας τῶν ἀμαρτιῶν μας καί κατά παραχώρησιν τοῦ Θεοῦ ἔγινε ὅ,τι ἔγινε. Εἶναι συγκινητικόν ὅτι ὁ λαός μας ἐκράτησε εἰς τό ἀρτοφόριον τῆς καρδιάς του ἀξίες καί παραδόσεις, τίς ὁποῖες ἔκρινε ὅτι δέν ἀποτελοῦν μουσειακόν εἶδος πρός διατήρησιν ἀλλά πηγὴ ζωῆς καί ἐμπνεύσεως, ὄχι διά πίστιν ἀντιγραφὴν ἀλλά διά δημιουργικήν παραγωγὴν. Παρά τά ὅσα πέρασε ὁ τόπος αὐτός εἰς τήν ἱστορικήν διαχρονίαν τοῦ παρελθόντος, κατόρθωσε νά κρατήσῃ ἀνόθευτον καί ἀνεξίτηλον τήν φυσιογνωμίαν, ὡς τόπου ἀγιότητος, ἀσκήσεως καί ὡς τόπου ἀνθίσεως τοῦ ἑλληνικοῦ, ἐν γένει, πνεύματος.

Ἡ περιφρόνησις τῆς ἑλληνορθοδόξου παραδόσεως καί ἡ ἀπειλή ἀπὸ τήν εἰσαγωγὴν νέων - ξενόφερτων ἠθῶν καί προτύπων ζωῆς

Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς κρίνουμε ἀπαραδέκτον πᾶν ὅ,τι ἐπιχειρεῖ νά διαγράψῃ μέ μίαν μονοκονδυλιάν σήμερον εἰς τήν καθημερινότητα τοῦ λαοῦ μας τά ἑλληνορθόδοξα βιώματά του, ἦθη καί ἔθιμα, μέ τήν εἰσαγωγὴν ἑνός νέου, ξενόφερτου τρόπου ζωῆς, ὁ ὁποῖος ὀδηγεῖ εἰς τήν ἀποκοπὴν τοῦ λαοῦ μας ἀπὸ τίς ἑλληνορθόδοξες ρίζες του. Παρατηρεῖται, δηλαδή, μία περιφρόνησις τοῦ χθές καί μία πιστὴ ἀντιγραφὴ τοῦ δυτικοῦ τρόπου ζωῆς, ὁ ὁποῖος ἐμφορεῖται ἀπὸ παραφροσύνην καί ἔτσι δυστυχῶς στερεῖται τοῦ κάλλους τῆς Ανατολῆς. Δέν ἔχει, ὅμως, ὁ τόπος μας

ανάγκη ἀπό τὰ πρότυπα τῆς παρακμιακῆς δυτικῆς κοινωνίας, τὰ ὅποια εἰς ἐπίπεδον κοινωνικῶν ἐφαρμογῶν ἔχουν ἐμφανῶς ἀποτύχει. Δέν μᾶς ἀρμόζουν, διότι ὅλα αὐτά δέν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μέ τό μέτρον τῆς δικῆς μας παραδόσεως. Μᾶς ἀρκοῦν καί μᾶς περισσεύουν ὅλα ὅσα ἐλάβομεν ἀπό τό χθές τοῦ τόπου μας, διά νά ζήσωμεν καί νά εὐδοκμήσωμεν μέ τήν χάριν τοῦ Θεοῦ καί τās πρεσβείας τῶν ἁγίων μας. Τήν ἑλληνορθόδοξον πρότυπον ζωῆν, ἡ ὅποια μόνον εἰς τήν φαντασίαν κάποιων καθίσταται ὡς πρός τήν οὐσιαστικήν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος ἀσυμβίβαστος καί οὐτοπική ἢ καί παρωχημένη, αὐτήν κρατοῦμε καί αὐτήν προβάλλομεν πρός τούς ξένους.

Εἶναι σημαντικόν νά κατανοήσωμεν ὅτι αὐτό πού συνθέτει τήν ἐνιαίαν πολιτιστικήν καί πνευματικήν παράδοσιν τοῦ τόπου, τοῦ Γένους καί τοῦ λαοῦ μας, εἶναι αὐτό τοῦτο πού ἀναζητεῖ ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος τῆς Δύσεως νά ἀνεύρη. Καί ἡμεῖς, πού εἴμεθα κάτοχοι τῶν ὑψηλῶν αὐτῶν ἀξιῶν, ἀντί νά προβάλλωμεν αὐτάς δεόντως, ἀπολαμβάνοντες πρῶτοι ὅλα αὐτά τὰ ἀγαθὰ καί εὐεργετικά ἀποτελέσματα εἰς τήν ζωῆν μας, δυστυχῶς παραθεωροῦμεν αὐτόν τόν πνευματικόν πλοῦτον τοῦ παρελθόντος καί, ἀντί νά στηριχθῶμεν ἐπάνω εἰς αὐτήν τήν προοπτικήν διά τό σήμερον καί τό αὔριον, ἐπιτρέπομεν νά ἐνεργοῦν καί νά ἐπιδρῶν δυνάμεις, οἱ ὅποιες ἀποσκοποῦν εἰς τό νά μᾶς ἀποκόψουν τελείως ἀπό τίς ρίζες τῆς πνευματικῆς μας παραδόσεως.

Οἱ δυτικοευρωπαῖοι ἀναντίρρητα ἔχουν πολλά νά μᾶς διδάξουν εἰς τομεῖς ὅπως ἡ οἰκονομία, ἡ τεχνολογία, ἡ κοινωνιολογία, ἀλλά τούς λείπει ἡ ἀλήθεια, τήν ὅποιαν κατέχουν νοθευμένην καί ἐπηρεασμένην ἀπό μίαν καθαρῶς ἐκκοσμικευμένην θεώρησιν καί ἀπό αὐτήν τήν ἄποψιν εἶναι πτωχοί καί πένητες. Δί ὅλα αὐτά τὰ δωρήματα τοῦ Θεοῦ καί τās εὐλογίας τοῦ χθές μπορούμε νά ἀναφωνήσωμεν μετά τοῦ ψαλμωδοῦ: «Τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ περί πάντων ὧν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν;».

Εἶναι, ὅμως, ἀξιοσημεῖωτον νά ἐπισημάνωμεν τό γεγονός ὅτι ἡ ἐπιχειρουμένη ἀποσύνδεσις μας ἀπό τό χθές τῆς παραδόσεως εἰς ὅλους τούς τομεῖς τοῦ κοινωνικοῦ βίου καί μέ ἐπίκεντρον ἐπικαιρότητας, σὺν τοῖς ἄλλοις, τό θέμα τῆς παιδείας καί τῆς οικογενείας καί τὰ ὅσα προκύπτουν ἀπό τήν σπουδαιότητα αὐτήν διάστασιν τῆς πνευματικότητος πού χαρακτηρίζει τόν τόπον μας, εἶναι κάτι τό ὅποιον ἀποσκοπεῖ μέ ξεκάθαρον τρόπον εἰς τήν ἀλλοτρίωσιν ὄχι μόνον τοῦ φρονήματος ἀλλά καί τῆς ταυτότητος τοῦ λαοῦ μας.

ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Τό «σήμερα τοῦ τόπου μας» φρονῶ ὅτι ὅλους μας προβληματίζει. Συνεχεῖς ἀνατροπαί εἰς ὅλας τὰς πτυχάς τῆς ζωῆς. Ὅλοι ζοῦμε καθημερινῶς ἀπροβλέπτους δοκιμασίας, καὶ οικονομικὰς δυσκολίας. Οἱ ἐπιχειρήσεις ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην κλείνουν, θεσμοὶ πού ἔθρεψαν γενεές ὀλόκληρες ἀμφισβητοῦνται καὶ δοκιμαζόνται, νομοσχέδια ψηφίζονται μὲ συνοπτικὰς διαδικασίας καὶ ἀκυρώνουν τὰ πάντα. Τὰ διαζύγια, οἱ συμβιώσεις μὲ τὰ ὁμόφυλα ζευγάρια καὶ οἱ υἰοθεσίες ἀπὸ αὐτὰ παιδιῶν, ὅλα αὐτὰ ἐπιβάλλονται πλέον ὡς ἀποϊεροποιητικόν δεδομένον τῆς καθημερινότητος.

Ἀμφισβήτησις τῆς Ἐθνικῆς Ταυτότητος καὶ μεταναστευτικὲς ροές. Ἡ ἀπειλή τῆς «Λιβανοποίησης» τῆς πατρίδος μας

Ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευράν, αἱ ποικίλαι ἀνατροπαί ἐπιδιώκουν τὴν δημιουργίαν ἑνὸς κλίματος ἰσοπεδώσεως καὶ περιφρονήσεως τῶν πάντων. Παρατηροῦμεν νὰ ὑπάρχη ἢ ἀθέτησις πρὸς τὴν σύνεσιν καὶ τὸ πατριωτικόν φρόνημα. Ὁ τίμιος βίος, ἢ ἠθικὴ ζωὴ, ἢ ἐθνικὴ ἐκπαίδευσις, ἢ αἰδώς, ἢ ἀρετὴ, κάθε ἔννοια πού ἀποτελεῖ δεδομένον πού μπορεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς ἕναν λαόν τὴν ἐπιτυχῆ πορείαν τοῦ ἔναντι τῶν ἄλλων ἔθνῶν βλέπουμε νὰ κρίνονται καὶ νὰ κατακρίνονται ἀξιακῶς. Ἐπιπροσθέτως, ἡ πατρίδα μας κατέστη, κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενον, «ξέφραγο ἀμπέλι» καὶ μὲ τὸν λόγον αὐτὸν δέν ἐννοοῦμεν μόνον τὴν εὐκόλην πρόσβασιν εἰς τὴν πατρίδα μας ὅλων ἐκείνων πού ἀποτελοῦν τὸν ἐμπερίστατον πληθυσμὸν τῶν προσφύγων καὶ οικονομικῶν μεταναστῶν. Οἱ κατὰ πάντα συμπαθεῖς πρόσφυγες καὶ οἱ μετανάστες, ἐλεύθεροι ἢ σχεδόν ἐλεύθεροι, ἀνατρέπουν πολλὰ εἰς τὸν τόπον μας. Δέν παρακαλοῦν πλέον ἀλλὰ ἀπαιτοῦν, ἐνῶ οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου μας δικαίως διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἄδικον μεταχείρισιν. Καὶ εἶναι τραγικόν νὰ ἀκούωμεν τοὺς ἀνθρώπους νὰ λέγουν συχνά ὅτι «σέ λίγο θά νιώθουμε ξένοι εἰς τὸν τόπον μας».

Τό πρόβλημα πού προκύπτει εἰς τὰ κοινωνικά δεδομένα ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς παραμέτρους τοῦ βίου μας εἶναι ὅτι ἡ χώρα μας ὀδηγεῖται εἰς ἕνα φαινόμενον, τὸ ὁποῖον καλεῖται «Λιβανοποίησης». Ὁ Λίβανος πού κατεκτήθη ἀπὸ Ρωμαίους, Βυζαντινοὺς καὶ Τούρκους

μετετράπη εις γαλλικήν ἀποικίαν τό 1914. Τό 1944 ἔγινε ἀνεξάρτητον κράτος. Ἦτο ἡ μόνη χώρα εις τήν Μέσην Ανατολήν, ὅπου Χριστιανοί, Μαρωνίτες, Κόπτες, Ὁρθόδοξοι κ.λπ. ἀποτελοῦσαν πλειοψηφίαν πάνω ἀπό τό 75% τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ χώρα αὐτή ἐξαιτίας τῆς πλειοψηφίας τοῦ προοδευτικοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ ἀνεπτύχθη ταχέως, δυτικοτρόπως, καί ἡ πρωτεύουσά της ἡ Βηρυττός ἐχαρακτηρίσθη ὡς τό «Παρίσι τῆς Μέσης Ανατολῆς». Ὅμως, λόγω τῆς πολιτικῆς τῶν ἀνοικτῶν συνόρων καί τῆς ἀνεκτικότητος τοῦ λαοῦ της, ἐδέχθη εις τά ἐδάφη της μουσουλμάνους μετανάστες, πρᾶξιν πού ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη καταστροφική διά τούς ἰδίους καί διά τήν χώραν των. Ἐτσι, εἰσέρρευσαν εις τήν χώραν τους μουσουλμάνοι ἀπό τάς γύρω ἀραβικάς κυρίως χώρας πού ἐπέλεξαν τόν Λίβανον, διότι ἦτο ἀναπτυγμένος καί τούς ὑποδεχόταν μέ ἀγάπην. Αὐτοί ἔκαναν πολλά παιδιά καί σέ περίπου τριάντα χρόνια ἔγιναν πλειοψηφία καί οἱ χριστιανοί μειοψηφία εις τήν χώραν τους. Παρότι οἱ μουσουλμάνοι ἔγιναν πλειοψηφία, ὁ Λίβανος εις τά τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1970 ἐδέχθη καί τούς Παλαιστινίους, πού ἐξεδιώχθησαν ἀπό τήν Ἰορδανίαν, ὅταν ὁ Γιάσερ Ἀραφάτ προσεπάθησε νά ἀνατρέψῃ μέ πραξικόπημα τόν βασιλιά Χουσεΐν, ὁ ὁποῖος τούς κατέσφαξε (Μαῦρος Σεπτέμβρης). Αὐτοί εις σύντομον χρονικόν διάστημα ἐνώθησαν μέ τούς ὑπολοίπους Μουσουλμάνους τοῦ Λιβάνου καί ἐκήρυξαν τόν πόλεμον ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν τοῦ Λιβάνου (1975). Ὁ πόλεμος αὐτός εἶναι γνωστός ὡς ἐμφύλιος ἀλλά δέν ἔχει καμμίαν σχέσιν μέ ἐμφύλιον, διότι ἕνας ξένος λαός, πού τόν ἐδέχθησαν καί τόν ἐφιλοξένησαν εις τήν χώραν τους οἱ Χριστιανοί τοῦ Λιβάνου, ἐκήρυξε τόν πόλεμον ἐναντίον τους, ὅταν ἔγιναν πλειοψηφία καί ἔνωσαν δυνατοί. Τήν περιόδον ἐκείνην οἱ Μουσουλμάνοι ἀπό τάς ἀραβικάς χώρας τῆς Μέσης Ανατολῆς εἰσῆλθον εις Λίβανον διά νά βοηθήσουν τούς ὁμοθρήσκους τους καί κατέσφαξαν μαζί τούς Χριστιανούς. Τελικῶς, οἱ Μουσουλμάνοι ἐπέτυχαν τόν στόχον τους. Ὁ Λίβανος ἔπαψε νά εἶναι κατά τήν πληθυσμιακήν του σύνθεσιν χριστιανική χώρα. Σήμερον, οἱ Χριστιανοί τοῦ Λιβάνου εἶναι λιγότεροι ἀπό τό 20% ἐπί συνολικοῦ πληθυσμοῦ 6 ἑκατομμυρίων. Ζοῦν μέ τόν φόβον τῶν Μουσουλμάνων καί ὅσοι μποροῦν νά φύγουν ἀπό τήν χώραν τους καί νά ἐγκατασταθοῦν εις οἰανδήποτε χώραν τῆς Δύσεως τό κάνουν μέ χαράν. Αὐτή ἡ πληθυσμιακή, θρησκευτική καί ἐθνολογική ἀνατροπή, πού συνετελέσθη εις τόν Λίβανον ὀνομάσθη εις τήν διεθνή ὀρολογίαν ὡς «Λιβανοποίησης».

Τό μεταναστευτικόν πρόβλημα πού ἀντιμετωπίζομεν εἰς τήν χώραν μας ἔχει πολλάς ὁμοιότητας μέ τήν περίπτωσιν τοῦ Λιβάνου. Ὅπως καί ἐκεῖ, ἔτσι καί ἐδῶ ψευδο-φιλάνθρωποι, ψευδο-προοδευτικοί ἀπαιτοῦν μαζί μέ τούς Μουσουλμάνους δικαιώματα. Ἡ πολιτική τοῦ ἀνοιχτοῦ προσκλητηρίου καί τῶν ἀνοιχτῶν συνόρων πού ἐνεκαινίασε ἡ ἐξωτερική πολιτική εἰς τήν χώραν μας, εἰς συνδυασμόν μέ τήν οικονομική κατάρρευσιν καί τήν δημογραφικήν συρρίκνωσιν καί τήν φυγήν τῶν νέων καί δῆ τοῦ ἐπιστημονικοῦ μας προσωπικοῦ (brain drain), ὀδηγεῖ μέ μαθηματικήν ἀκρίβειαν τήν Ἑλλάδα εἰς «λιβανοποίησιν», ἰσλαμοποίησιν καί ἐθνολογικόν ἀφανισμόν. Αἱ ἐπισημάνσεις αὗται δέν ἀποτελοῦν κινδυνολογίαν ἀλλά προκύπτουν μέσα ἀπό τούς ἀριθμούς, μέσα ἀπό τάς καταγραφάς, μέσα ἀπό τό φαινόμενον ἐκεῖνον κατά τό ὅποιον τά χωριά τῆς ὑπαίθρου ἐρημοῦνται. Ἄν δέν ἀναστραφῆ αὕτη ἡ κατάστασις σήμερον, τά ἐπόμενα 20 – 30 χρόνια οἱ Ἕλληνες θά ἀποτελοῦμεν μίαν γηρασμένην μειοψηφίαν καί οἱ Μουσουλμάνοι καί λοιποὶ ἔποικοι, νέοι εἰς τήν πλειοψηφίαν των, θά ἐπικρατήσουν πληθυσμιακῶς, πολιτικῶς καί κυριαρχικῶς. Θά δοῦμε εἰς τήν χώραν τοῦ Περικλέους, τοῦ Σωκράτους, τοῦ Πατροκοσμᾶ, τοῦ Παπαφλέσσα, τῶν Ἁγίων Κυρίλλου καί Μεθοδίου, τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τῶν Ἁγίων πατέρων Πορφυρίου, Παΐσιου καί Ἰακώβου νά κυριαρχῆ ἡ «σαρία» καί ἡ «μπούργκα». Ἔτσι, θά δικαιωθῆ ὁ πρόην Πρόεδρος τῆς Τουρκίας Τουργκούτ Ὀζάλ, ὁ ὁποῖος ἔλεγε ὅτι «δέν χρειάζεται νά κάνουμε πόλεμον μέ τήν Ἑλλάδα. Ἀρκεῖ νά τούς στείλουμε μερικά ἑκατομμύρια Μουσουλμάνους». Αἱ 27 ἰσλαμικαί χῶραι αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται πέριξ τῆς πατρίδος μας εἶναι τόπος εἰς τόν ὅποιον θά μποροῦσαν νά καταφύγουν τά μεταναστευτικά ρεύματα. Παρατηροῦμεν, ὅμως, ὅτι καί ἡ πολιτική τῆς Εὐρώπης διαφοροποιεῖται ἀλλά καί αἱ ἐπικρατοῦσαι συνθήκαι διεθνῶς δέν ἐξασφαλίζουν τά συμφέροντα τοῦ τόπου μας. Καί δυστυχῶς, ἐκεῖνο πού ἀποτελεῖ πραγματικότητα εἶναι τό ἀπαράδεκτον νά ὁμιλοῦν ὅλοι σήμερον διά τά Σκόπια καί κανεῖς νά μὴν ὁμιλεῖ διά τήν Ἑλλάδα. Ὅλοι νά ὁμιλοῦν διά δικαιώματα δῆθεν καταπιεζομένων μειονοτήτων καί κανεῖς νά μὴν ὁμιλῆ διά τό πρόβλημα τῆς Κύπρου. Ὑπάρχει, δηλαδή, διεθνῶς μία διαφορετική τοποθέτησις ὡς πρὸς τήν ἀντιμετώπισιν θεμελιωδῶν ουσιαστικῶν ἰδικῶν μας ἐθνικῶν θεμάτων.

Ἡ κοινωνική περιθωριοποίησις τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ ἐπιχειρουμένη ἀποχριστιανοποίησις τοῦ λαοῦ μας

Τό «σήμερα», λοιπόν, εις τόν τόπον μας, ἐξ ἀπόψεως προοπτικῆς, εἶναι γεμάτον ἀπό δυσσιώνους προβλέψεις, εἶναι γεμάτον ἀπό ἐπισημάνσεις τάς ὁποίας διαπιστώνουμε καθημερινῶς νά καθίστανται περισσότερο προβληματικά καί ὀδυνηρά. Ἡ Ἐκκλησία μας συνεχῶς περιθωριοποιεῖται, εὐγενικῶς βεβαίως. Ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας εις αὐτόν τόν τόπον ὑπῆρξε πάντοτε ρόλος εὐεργετικός, καθῶς ἐκράτησε αὐτόν τόν τόπον πνευματικῶς καί οἰκονομικῶς καί ἔδωσε εις τοὺς ἀνθρώπους πάντοτε τόν ὀραματισμόν διὰ τοὺς ἀγῶνας ὑπέρ τῆς ἐλευθερίας καί ὑπέρ τῆς διατηρήσεως τῆς αὐτοσυνειδησίας του.

Σήμερον, ἡ ἐπιχειρουμένη ἀποπροσανατολιστική πρακτική ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νά διαφοροποιοῦνται οἱ κοινωνικές δομές. Εἰς τόν χῶρον τῆς παιδείας τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν διδάσκεται μέ τέτοιον τρόπον, πού ὀδηγεῖ εις ἓνα συγκριτισμόν θρησκευτιολογικῆς προοπτικῆς. Βεβαίως, ἡ τοπική μας Ἐκκλησία, ἡ Ἱερά Σύνοδος, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερώνυμος προέβησαν καί προβαίνουν κατ' ἐπανάληψιν εις ἐκδηλώσεις ὄχι μόνον ἐνδιαφέροντος ἀλλά καί ἀγωνιστικῆς παρουσίας μέ σκοπόν καί προοπτικήν τήν διατήρησιν ὄλων ἐκεῖνων τῶν δικαίων, πού ἀφοροῦν εις τήν θυσιαστικήν προσφορᾶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας. Καί βέβαια, ἐκεῖνο πού ἀπό τήν ἄλλην πλευράν ἐπιχειρεῖται εἶναι νά ὑπάρξῃ ἀποχριστιανοποίησις τοῦ λαοῦ μας. Δι' αὐτόν ἀκριβῶς τόν λόγον παρατηροῦμεν ὅτι ὑπάρχουν παραδείγματα, τά ὁποῖα ὀδηγοῦν τοὺς νέους μας ὄχι εις ἓνα πρότυπον ἄρτιας κοινωνικῆς καί πνευματικῆς ζωῆς ἀλλά τοὺς καθιστοῦν ἐξαρτημένους ἀπό ἓναν τρόπον ζωῆς, ὁ ὁποῖος ἀλλοτριώνει τήν προσωπικότητα καί τήν ψυχολογίαν των.

Εἶναι γνωστόν ὅτι ὑπάρχουν προγράμματα, τά ὁποῖα ἔχουν ὡς στόχον νά κλονίσουν τήν ἔννοιαν τῆς ἠθικῆς εὐαισθησίας ὡς βίωμα τῆς καθημερινότητος τῶν νέων μας. Πρὶν ἀπό χρόνια πρῶην πρωθυπουργός ἰσλαμικῆς χώρας μοῦ διεβίβασε ὅτι ὑπάρχει σχέδιον ἀποχαρακτηρισμοῦ τῆς θρησκευτικῆς καί πνευματικῆς ζωῆς εις τοὺς λαούς, εἴτε αὐτοὶ ἀνήκουν εις τήν χριστιανικήν εἴτε εις τήν ἰσλαμικήν θρησκείαν. Εἶναι, ὅμως, σημαντικόν νά κατανοήσωμεν ὅτι, μέσα ἀπό τήν ἐπιχειρουμένην πολλές φορές κατασυκοφάντησιν τῆς Διοικούσης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί μέσα ἀπό τήν πρακτικήν νά μήν τῆς δίδεται τό δικαίωμα τῆς ἀμύνης ἢ Ἑλληνική Βουλή νομοθετεῖ καί ὑπέρ τῶν ἀπόψεων τῆς Ἐκκλησίας, διὰ νά εἴμεθα ἀκριβοδίκαιοι, ἐνίοτε δέ καί ἐρήμην τῆς μέ τήν μονίμως

διαφαινομένην ἀπειλήν διαχωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τό Κράτος. Τό θέμα εἶναι καί γνωστόν καί σοβαρόν καί ὅλοι διαπιστώνουμεν ὅτι ὡς «δαμόκλειον σπάθην» τοῦ χωρισμοῦ Ἐκκλησίας καί Κράτους κρατοῦν τό θέμα τῆς διακοπῆς τῆς μισθοδοσίας τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου.

Εἰς τό θέμα αὐτό, ὅπως καί εἰς ἄλλας παραμέτρους τοῦ οἰκονομικοῦ βίου τοῦ τόπου μας, ἔχει ρίξει ἀπλετον φῶς τό ἐρευνητικόν πρός τοῦτο ἔργον τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μας κ.κ. Ἰερωνύμου, ὁ ὁποῖος μέ τεκμήρια ἀκράδαντα καί ἀδιαμφισβήτητα ἔχει ἀποδείξει ὅτι αὐτός ὁ τόπος ὀφείλει εἰς τήν Ἁγίαν μας Ἐκκλησίαν, πέραν τῶν πνευματικῶν, ἀκόμη καί οἰκονομικάς ὀφειλάς, διότι ἡ Ἐκκλησία εἶναι αὐτή πού ἐξασφάλισε εἰς τό νεοσύστατον κράτος τῆς Ἑλλάδος τήν οἰκονομικήν προϋπόθεσιν διά νά λειτουργήσῃ καί νά ἐκπληρώσῃ τάς ὑποχρεώσεις του πρός τό ἐσωτερικόν καί τό ἐξωτερικόν ὡς κράτος, ἀπό τήν πρώτην στιγμὴν τῆς συγκροτήσεώς του, ἀλλά καί ἀκολουθῶς μέ τήν παραχώρησιν τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῆς λεγομένης ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, διά νά περιθάλλῃ τούς πρόσφυγας καί τούς ἀκτήμονας καί διά νά ὑλοποιήσῃ μακρόπνοα ἔργα κοινωνικῆς προνοίας, ἀσχέτως ἂν ἀπό τήν πλευράν τῆς Πολιτείας δέν ἔχουν ὑλοποιηθῆ καί ἐφαρμοσθῆ τά ὅσα ἐδεσμεύθη νά ὑλοποιήσῃ ἡ τελευταία ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας.

Τό παρόν τοῦ τόπου μας διέρχεται μεγάλη ἀξιακή καί ἠθικήν κρίσιν. Μᾶς θλίβει ὅ,τι βλέπουμε γύρω μας, ὅ,τι ἐπιχειρεῖται εἰς βάρος τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καί τῆς Ἐκκλησίας, τήν ὁποίαν οἱ ἐκάστοτε κρατοῦντες, χωρίς νά τό ὁμολογοῦν, τήν θέλουν εἰς τό περιθώριον τῆς ζωῆς. «Ἄς ἀρκεσθοῦν ἐπιτέλους οἱ κληρικοί», λέγουν, «εἰς τά καθήκοντά τους (γάμους, κηδεῖες, βαπτίσεις, εὐχέλαια, ἀγιασμούς)». «Τά ὑπόλοιπα θέματα τοῦ τόπου δέν τούς ἀφοροῦν». «Αὐτό ἀπαιτοῦν οἱ διακριτοί ρόλοι Πολιτείας καί Ἐκκλησίας». Ὅμως, μέ τήν πολεμικήν πού ἀσκεῖται εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας καί μέ τήν ἔντεχνον προσπάθειαν ἀκυρώσεως τοῦ ἔργου τῆς τελικῶς δέν βλάπτεται ἡ ἴδια ἡ Ἐκκλησία ὡς ἱερός θεσμός ἀλλά πλήττεται αὐτή ἡ ἴδια ἡ κοινωνία. Πόσοι γάμοι γίνονται, πόσα παιδιά βαπτίζονται, πόσοι ἄνθρωποι κηδεύονται λόγου χάριν, καθ' ἣν στιγμὴν πεισματικῶς τόσον πολύ διαφημίζεται ἡ καῦσις τῶν νεκρῶν καί ὁ πολιτικός γάμος. Πτωχεία πνευματική, μοναδική καί ἀνεπανάληπτη!

Δέν μποροῦμε νά ἰσχυρισθοῦμε ὅτι κατά τό παρελθόν ὁ τόπος μας δέν βίωσε παρόμοιες καταστάσεις. Καί κάθε φορά πού ἔφτανε στό τελευταῖο σκαλί τοῦ κακοῦ ζοῦσε καταστροφές, προσφυγιά, διώξεις καί

άλλα. Τό 1922 ή καταστροφή τής Μικρᾶς Ἀσίας καί τής Ἀνατολικῆς Θράκης, ή διαίρεσις τής Κύπρου τό 1974 καί άλλα ἀποτελοῦν τρανήν ἀπόδειξιν τῶν ὅσων προηγουμένως εἶπαμε. Αὐτά θά πρέπει νά μας συνετίζουν, ὥστε νά μήν ἐπαναλαμβάνονται.

Ἐχει σχολιασθῆ πολλές φορές ή θέσις τής Ἐκκλησίας διά τά ἐθνικά θέματα. Ὅμως δέν εἶναι θεμιτόν ή Ἐκκλησία, χάριν τής ὁποίας ὑφίσταται ή ἐθνική ἀκεραιότης καί ταυτότης τοῦ τόπου μας, αὐτή τή στιγμή νά τίθεται εἰς τό περιθώριον μέ ἕναν πρωτοφανή τρόπον. Δέν εἶναι ὅτι περιφρονεῖται ή Ἐκκλησία θεσμικῶς. Εἶναι ὅτι οἰκοδομεῖται στό σήμερα μία πρᾶξις διαλυτική. Ὁ λαός μας πνιγμένος στά προβλήματα του ἀγνοεῖ τήν πνευματικήν κρίσιν καί ὠθεῖται νά πιστεῦη ὅτι μόνος του μέ τήν βοήθειαν τοῦ κράτους καί τῶν Εὐρωπαϊῶν θά λύσει τά καθημερινά του προβλήματα. Λύνονται ὁμως τά προβλήματα πού περισσευσαν χωρίς τήν βοήθειαν τής ἀκαταμαχήτου δυνάμεως τοῦ Θεοῦ καί χωρίς τάς ἀκομήτους πρεσβεῖας τής Κυρίας Θεοτόκου καί τῶν ἀγίων μας;

Ποία Βαβέλ δέν γκρεμίστηκε; Ποία ἐναντίωσις εἰς τήν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ ἔδρευε καρπούς ὠφελίμους; Τά προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει σήμερα ὁ τόπος εἶναι τά κατά καιρούς προβλήματα πού ἐδημιούργησε ὁ ἀλόγιστος χειρισμός τῶν ποικίλων κοινωνικῶν καί οικονομικῶν θεμάτων μέ εὐρύτερας προεκτάσεις ἐθνικῆς σημασίας.

Ἡ Ἐκκλησία τής Ἑλλάδος, μέ τήν ποιμαντικήν της διακονίαν, προσφέρει τόν καθημερινόν ἄρτον εἰς ὅλους, ὅσοι τόν στεροῦνται, μέ τά σισίτια. Παραλλήλως, παρεμβαίνει εὐεργετικῶς μέ τά κοινωνικά ἰατρεῖα, τά κοινωνικά παντοπωλεῖα, τά φαρμακεῖα, τά κοινωνικά φροντιστήρια καί ἄλλας δραστηριότητας πού τά πνευματικά κέντρα τής Ἐκκλησίας ἀναπτύσσουν. Συμπαρίσταται εἰς τάς οἰκογενείας μέ χαμηλόν εἰσόδημα καί τάς ἀνακουφίζουν αἱ ὑπηρεσίαι, αἱ ὁποῖαι προσφέρονται καί κατά κοινήν ὁμολογίαν ἔχουν ποιότητα καί εἶναι ὑψηλοῦ ἐπιπέδου. Αἱ ἀνάγκαι ὁμως τής ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου μένουσιν ἀκάλυπται. Ὁ ἐπανευαγγελισμός καί ή κατήχησις τοῦ λαοῦ μας ἀποτελοῦν ἐπιτακτικήν ἀνάγκην. Αὐτό τό βλέπουμε καί τό διαπιστώνουμε εἰς τήν καθημερινότητα τῶν προβλημάτων. Οἱ ραδιοφωνικοί σταθμοί, τά τηλεοπτικά κανάλια, ή πολύγλωσσος παρουσία τής φωνῆς τής Ἐκκλησίας εἰς τό διαδίκτυον, θά πρέπει νά ἐξασφαλισθῆ τό συντομότερον. Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει ὅλα αὐτά νά τά ἀπαιτήσῃ ἀπό τήν Ἑλληνικήν Πολιτείαν. Ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι ὁ πτωχός συγγενής ἀλλά οὔτε καί ἐπιχειρηματίας. Ἐκεῖνο πού τήν

ένδιαφέρει είναι τό σωτήριο μήνυμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ νά φθάση παντοῦ μέ κάθε τρόπον κάνοντας χρήσιν τῆς συγχρόνου τεχνολογίας καί αξιοποιώντας ἐπικοινωνικά ὅλα τά μέσα. Καί ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός εἰς τήν ἐποχήν του ἐχρησιμοποίησε εἰς τό κήρυγμά Του ὅλα τά μέσα πού ὑπῆρχαν τότε. Πρέπει, λοιπόν, μέ κάθε τρόπον ὁ ἐπανευαγγελισμός καί ἡ κατήχησις νά ἀποτελέσουν ἔργον προτεραιότητος μέ συστηματικήν καί ἐξειδικευμένην ποιμαντικήν μέριμναν.

ΤΟ ΑΥΡΙΟΝ

Ἡ ἀπειλή τοῦ ὀξυτάτου δημογραφικοῦ προβλήματος καί ὁ κίνδυνος τῆς ἐθνολογικῆς ἀλλοιώσεως

Μέ τά σημερινά δεδομένα τό αὔριον τοῦ τόπου προδιαγράφεται ζοφερόν καί τραγικόν δεδομένου ὅτι ὑπάρχουν σήμερον πολλές προβληματικές καταστάσεις πού ἀπειλοῦν τήν ἐνότητα τοῦ Ἔθνους καί τήν διαφοροποίησιν τῶν ὑφισταμένων κοινωνικῶν δομῶν. Ἀπό τίς ἐπισημάνσεις τῆς ἐπικαιρότητος δέν ἐμφαίνεται μόνον τό μεταναστευτικόν πρόβλημα ὡς πιθανός παράγων ἀποσταθεροποιήσεως ἐκ τῶν συνεχιζομένων προσφυγικῶν ροῶν. Μεγαλύτερον πρόβλημα ἀποτελεῖ ἡ ἐσωτερική μετανάστευσις, δηλαδή ὅτι φεύγουν ἀπό τόν τόπο μας οἱ νέοι αἰμορραγικῶς καί ἐκπατρίζονται μέ ἀποτέλεσμα ἡ πατρίδα μας νά ἀντιμετωπίζη ἡ ἴδια τό μεταναστευτικόν πρόβλημα ὡς ἴδιον πρόβλημα μέ τίς συνέπειές του. Αὐτός ὁ ἐκπατρισμός τῶν νέων μας ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα ὄχι μόνον νά στερεῖται ἡ χώρα μας ἀξιόους ἐπιστήμονας καί λοιπούς κοινωνικούς ἐργάτας εἰς τήν ἀπασχόλησιν καί εἰς τόν πολιτισμόν, ἀλλά ἐκ παραλλήλου τό φαινόμενον αὐτό καθ' αὐτό νά συντελῇ εἰς τήν μείωσιν τοῦ πληθυσμοῦ. Τετρακόσιες χιλιάδες καί πλέον νέοι ἄνθρωποι ἐγκατέλειψαν κατά τήν διανοσμένην περίοδον τῆς κρίσεως τήν πατρίδα μας καί μετέβησαν εἰς τό ἐξωτερικόν πρὸς ἀνεύρεσιν ἐργασίας καί διά συνέχισιν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν.

Ὅλα αὐτά τά ζητήματα δέν ἀνήκουν εἰς τό ἱστορικόν παρελθόν ἀλλά εἶναι γεγονότα ζωῆς πού προδιαγράφουν τό μέλλον καί ἔχουν ἄμεσον σχέση μέ τήν ποιμαντικήν μέριμναν τῆς Ἐκκλησίας. Κατά τά δεδομένα τῆς παρουσῆς συγκυρίας μαζί μέ τά προαναφερθέντα προβλήματα ἀναφύονται, ὡς μή ὄφειλε, καί θέματα ἐθνικῆς ἀξίας, ὡς εἶναι τό σχέσιν ἔχον μέ τήν ὀνοματοδοσίαν τοῦ γειτονικοῦ κρατιδίου τῶν

Σκοπίων. Ο λόγος διά τό ὄνομα, οἱ ἀγῶνες πού ἔγιναν καί γίνονται εἶναι ἕνα ἀπό τά οὐσιαστικά θέματα εἰς τά ὅποια ἐκλήθη ἡ Ἐκκλησία νά τοποθετηθῆ καί ἐπ' αὐτοῦ ὑπῆρξε ἐπίσημος τοποθέτησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ ὅποια διά Συνοδικῆς Αποφάσεως κατέθεσε τάς ἐν προκειμένῳ ἀπόψεις περί τοῦ ἀδιαπραγματεύτου τοῦ ὀνόματος, τό ὁποῖον θά ἐγείρει θέματα γλώσσης καί ἐθνότητος τῆς γείτονος χώρας. Τό πρόβλημα δέν ὑφίσταται μόνον εἰς τήν ὀνοματοδοσίαν καί τά ὅσα συνδέονται μέ αὐτήν. Τό μείζον πρόβλημα αὐτήν τήν στιγμήν δέν εἶναι μόνον ὅτι ἐδόθη τό ὄνομα τῆς Μακεδονίας ἢ δίδεται ἢ θά δοθεῖ. Τό πρόβλημα εἶναι ὅτι αὐτήν τήν στιγμήν ἡ Μακεδονία ὡς τόπος τῆς χώρας μας ἐποικίζεται. Ἀναφερόμαστε εἰς τόν ἐποικισμόν τῆς Μακεδονίας ἀπό Σλάβους, Τούρκους καί λοιπούς ἀλλοεθνεῖς. Στά μέρη, ὅπου οἱ γηγενεῖς Ἕλληνες ἐγκαταλείπουν τίς ἐστίες τους καί παίρνουν τόν δρόμον διά τήν ξενιτειάν, ἐγκαθίστανται πολῖτες ἄλλων χωρῶν, οἱ ὅποιοι σέ λίγα χρόνια θά μετατραποῦν εἰς νομίμους κατοίκους τῆς χώρας. Ἡ πρακτική τῆς golden visa ἐνθαρρύνει καί ἐνισχύει τό ἐγχείρημα τοῦτο.

Συμφώνως, λοιπόν, μέ πρόσφατα στοιχεῖα πού ἀφοροῦν τήν 30^{ην} Αὐγούστου τοῦ 2018, καί τά ὅποια ἐλάβομεν ἀπό τό Ὑπουργεῖον Μεταναστευτικῆς Πολιτικῆς¹, ὁ συνολικός ἀριθμός χορηγήσεως ἀδειῶν

---

¹ Τήν ἀπάντησιν σέ ἐπερώτησιν τοῦ Βουλευτοῦ κ. Θεόδωρου Καράογλου, μέ σχετικά στοιχεῖα καί πίνακες, βλ. στό ἔγγραφο τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν καί Ἀνάπτυξης Α.Π. 19728/18 (7-9-2018): «Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία (που αφορούν την 31^η Αυγούστου 2018), τα οποία λάβαμε από το Υπουργείο Μεταναστευτικῆς Πολιτικῆς, ο συνολικός ἀριθμός χορηγήσεων ἀδειῶν διαμονῆς σε επενδυτές αγοραστές ακινήτων ἀνήλθε σε 3.154 ἀπό τήν ἑναρξή του το 2013 (ἀνάλυση του συνόλου των ἀδειῶν ἀνά χώρα προέλευσης στον πίνακα 1), ἐνώ ὅπως προκύπτει ἀπό τον πίνακα 3 για τήν συνολική ἐξέλιξιν των χορηγήσεων ἀδειῶν διαμονῆς σε επενδυτές αγοραστές ἀπό ἔτος σε ἔτος παρατηρεῖται διαρκῆς ἀύξηση, ἀφού το πρόγραμμα ξεκίνησε με 21 ἀδειες το 2013, οἱ ὁποῖες ἔγιναν 444 το 2014, 949 το 2015, 1532 το 2016, 2.493 το 2017 καί ἕως τις 31 Αὐγούστου του 2018 εἶναι 3.154.

Ἀναφορικά με τίς χώρες προέλευσης των επενδυτῶν, ἡ Κίνα ἐρχεται πρώτη με 1.521 ἀδειες, ἀκολουθούμενη ἀπό τή Ρωσία με 438 καί τήν Τουρκία με 337 νά συμπληρώνει τήν πρώτη τριάδα, ξεπερνώντας τήν Αἴγυπτον που ἦταν μέχρι πρόσφατα στήν Τρίτη θέση.

Ὅπως καταγράφεται ἀναλυτικότερα καί στον πίνακα 1 κατωτέρω, οἱ υπόλοιπες χώρες που συμπληρώνουν με τή σειρά τή δεκάδα των χωρῶν προέλευσης των επενδυτῶν, εἶναι ὁ Λίβανος στήν 4^η θέση, ἡ Αἴγυπτος, τὸ Ἰράκ, ἡ Ουκρανία, ἡ Συρία, ἡ Ἰορδανία καί τὸ Ἰράν στήν 10^η θέση. Στον πίνακα 2

διαμονής εις επενδυτάς, αγοραστάς ακινήτων, ανήλθε σέ 3154 από τήν ἔναρξιν τοῦ 2013 (ἀνάλυση τοῦ συνόλου τῶν ἀδειῶν ἀνά χώρα προέλευσης στόν πίνακα), ἐνῶ ὅπως προκύπτει ἀπό τόν πίνακα 3 διά τήν σύνολην ἐξέλιξιν τῶν χορηγήσεων ἀδειῶν διαμονής ἀπό επενδυτάς, αγοραστάς ἀπό ἔτος εις ἔτος παρατηρεῖται διαρκῆς αὐξηση, ἀφοῦ τό πρόγραμμα ξεκίνησε μέ 21 ἄδειες τό 2013, οἱ ὁποῖες ἔγιναν 444 τό 2014, 949 τό 2015, 1532 τό 2016, 2439 τό 2017 καί ἕως τίς 31 Αὐγούστου τοῦ 2018 εἶναι 3154.

Αναφορικῶς μέ τās χώρας προελεύσεως τῶν επενδυτῶν, ἡ Κίνα ἔρχεται πρώτη μέ 1521 ἄδειες, ἀκολουθούμενη ἀπό τή Ρωσία μέ 438 καί τήν Τουρκία μέ 337 νά συμπληρώνει τήν πρώτη τριάδα, ξεπερνώντας τήν Αὔγουπτο πού ἦταν μέχρι προσφάτως εις τήν τρίτην θέσιν. Καί ὅπως καταγράφεται ἀναλυτικότερα, οἱ ὑπόλοιπες χῶρες πού συμπληρώνουν τή δεκάδα τῶν χωρῶν προέλευσης τῶν επενδυτῶν εἶναι ὁ Λίβανος στήν τέταρτη θέση, ἡ Αἴγουπτος, τό Ἰράκ, ἡ Οὐκρανία, ἡ Συρία, ἡ Ἰορδανία, τό Ἰράν καί βεβαίως ἀκολουθεῖ ἡ ἀνάλυση τοῦ συνόλου χορηγήσεων ἀδειῶν σέ επενδυτές, σέ ἰδιοκτῆτες ακινήτων καί στίς οἰκογένειές τους ἀνά ἔτος ἐνῶ βεβαίως ἔχουμε τήν κατανομή σέ χώρους τῆς περιοχῆς.

Εἰδικότερον, σέ σχέσιν μέ τόν νομόν Θεσσαλονίκης οἱ περισσότερες ἄδειες ἔχουν ἐκδοθῆ σέ Τούρκους επενδυτές, μέ τήν Ρωσίαν νά ἔπεται σέ ἀριθμόν ἀδειῶν καί ἐν συνεχείᾳ τήν Οὐκρανίαν, τή Συρίαν καί τήν Κίναν.

ἀκολουθεῖ ἀνάλυση του συνόλου των χορηγήσεων αδειῶν σε επενδυτές ἰδιοκτῆτες ακινήτων και τις οἰκογένειές τους ἀνά χώρα προέλευσης.

Θα πρέπει να σημειώσουμε ὅτι εἶναι ιδιαίτερα σημαντική ἡ συνεισφορά αὐτῶν των επενδυτῶν, των οἰκογενειῶν καθώς και των επισκεπτῶν τους για τήν εθνική οικονομία μέσα ἀπό τή δαπάνη για τήν κατανάλωση προϊόντων και υπηρεσιῶν κατά τή διάρκεια τῆς διαμονῆς τους στη χώρα μας, ἀν ληφθεῖ ὑπόψη ἡ οικονομική τους επιφάνεια και ὁ ἀνάλογος τρόπος ζωῆς τους, ἀλλά και του οφέλους που προκύπτει ἀπό υπηρεσίες διαχείρισης και συντήρησης των ακινήτων αὐτῶν, ἀλλά και ἀπό τα δημοσιονομικά οφέλη ἀπό τους ἀναλογούντες φόρους.

Σε ὅτι ἀφορᾷ τή συνολική ἐξέλιξη των χορηγήσεων αδειῶν παραμονῆς σε επενδυτές αγοραστῆς ακινήτων και τα μέλη τῆς οἰκογένειας που τους συνοδεύουν, σύμφωνα με τόν πίνακα 4 ἀπό ἔτος σε ἔτος σημειώνεται διαρκῆς αὐξηση ἀφοῦ τό πρόγραμμα ξεκίνησε με 42 ἄδειες τό 2013, συνέχισε με 888 τό 2.014, 2.144 τό 2015 και 3.695 τό 2.016. Για τό 2017 κατεγράφησαν συνολικά 6.205 χορηγήσεις αδειῶν διαμονῆς σε επενδυτές αγοραστῆς ακινήτων και μέλη τῆς οἰκογένειάς τους, ἐνῶ ἕως τίς 31 Αὐγούστου του 2018 ἔχουν χορηγηθεῖ 8.123 ἄδειες».

Δηλαδή από την μίαν πλευράν οί Έλληνες επενδυτές αναγκάζονται εκ τῶν πραγμάτων νά φύγουν από τήν πατρίδα ἐνῶ ἔρχονται ἐδῶ ξένοι, τούς οποίους καί δυσκόλως μπορεῖς νά ἀποκαλέσης οἰκονομικούς επενδυτάς, οἱ ὅποιοι καί ἐγκαθίστανται μέ ὄ,τι αὐτό σημαίνει.

Ἀπό τήν ἄλλην πλευράν ὑπάρχει αὐτό πού λέγεται δημογραφική βόμβα, πού ἀπειλεῖ τήν χώραν καί τήν οἰκονομίαν. Το 21% τῶν κατοίκων τῆς πατρίδος μας εἶναι ἄνω τῶν 65 ἐτῶν. Ἡ Ἑλλάδα δέν θά μπορεῖ τίς ἐρχόμενες δεκαετίες νά παραγάγῃ ἐπαρκῆ πλοῦτον διά τούς πολίτες της. Ἄν καί τό μεγάλο στοίχημα τῆς Ἑλλάδος παραμένει ἡ ἐπιστροφή εἰς ἰσχυρούς καί διατηρήσιμους ρυθμούς ἀνάπτυξης, ὥστε νά ἐπουλωθοῦν εἰς εὐλογον διάστημα οἱ πληγές τῆς δεκαετοῦς κρίσης, ἐντούτοις ἡ πραγματική μάχη τῆς χώρας ἴσως θά πρέπει νά δοθῇ εἰς τό δημογραφικόν μέτωπον. Σέ κάθε περίπτωσιν ἡ μάχη τοῦ δημογραφικοῦ θά πρέπει νά ἀποτελέσῃ ἐθνικόν στόχον, καθῶς διαφορετικά ἡ δημογραφική κατάθλιψις μπορεῖ νά ὀδηγήσῃ σέ ἀνεξέλεγκτες καταστάσεις ἀκόμη καί διά τήν βιωσιμότητα τῆς χώρας τουλάχιστον μέ τήν σημερινήν μορφήν της. Μέ τούς θανάτους νά ξεπερνοῦν τίς γεννήσεις, τούς νέους καί μορφωμένους νά μεταναστεύουν καί τήν Ἑλλάδα νά ἔχει ἕναν ἀπό τούς πιό γηρασμένους πληθυσμούς στήν Εὐρώπην, ὄχι μόνον ἡ χώρα δέν μπορεῖ τίς ἐρχόμενες δεκαετίες νά παραγάγῃ ἐπαρκῆ πλοῦτον διά τούς πολίτες της ἀλλά ἴσως βρεθῇ ἀντιμέτωπη μέ τήν ἴδιαν τήν βιωσιμότητά της ὡς ἑνός συγχρόνου ἔθνους-κράτους. Χώρα τῶν 8, 9 ἑκατομμυρίων κατοίκων ἕως το 2050.

Πρόσφατη μελέτη τοῦ ἰνστιτούτου τοῦ Βερολίνου ἐκτιμοῦσε ὅτι ὁ πληθυσμός τῆς χώρας μας θά μειωθεῖ στά 9, 9 ἑκατομμύρια ὡς τό 2030 καί στά 8, 9 ὡς το 2050. 8,3 ἑκατομμύρια ὑπολογίζουν οἱ πλέον ἀπαισιόδοξοι μελέτες. Σέ σύγκρισιν μέ τό 10,7 ἑκατομμύρια περίπου σήμερα καί 11,1 τοῦ 2009, προτοῦ δηλαδή ἡ μεγάλη ἑλληνική ὑφεση ἀρχίσει νά ξεδιπλώνεται, ἡ Eurostat ἀπεφάνθη ὅτι ἕως το 2080 μέ 7, 2 ἑκατομμύρια ἀνθρώπους, ἡ Ἑλλάς θά εὐρίσκεται εἰς τό ναδῆρ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως. Ὅταν ὅμως ὁ πληθυσμός μειώνεται, ὁ ἀντίκτυπος εἰς τήν οἰκονομίαν εἶναι ἀνάλογος, ἀφοῦ περιορίζονται τόσο ἡ κατανάλωσις ὅσο καί ἡ ἐν δυνάμει παραγωγή. Καθῶς τό ἐργατικόν δυναμικόν μειώνεται κατά 0,4% ἐτησίως, σύμφωνα μέ τίς προβλέψεις τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐπιτροπῆς, διά νά ἐπιτευχθῇ ἀνάπτυξις 1% ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγικότητος πρέπει νά φθάσῃ στό 1,4%. Ἡ γήρανσις τοῦ πληθυσμοῦ ὅμως συνεχίζεται, ἐνῶ ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγικότητος εἶναι πολύ ἀδύναμη, ἀφοῦ τίς τελευταῖες δύο δεκαετίες

έχει παραμείνει ουσιαστικά στάσιμη παρατηρούσε ή Rakbank. Μέ δείκτην όλικης γονιμότητας στό 1,3 ως προβλεπόμενον μέσον αριθμόν παιδιών ανά γυναίκα, έναντι στους 2,1 πού θά πρέπει νά εἶναι διά νά διατηρηθῆ ὁ σταθερός πληθυσμός, ή Ἑλλάδα έχει σήμερα σχεδόν τήν χαμηλότερη ἐπίδοσιν στήν Εὐρωπαϊκήν Ἐνωσιν διατηρώντας ἕναν ἀπό τούς πύο γηρασμένους πληθυσμούς στήν Εὐρώπη, καθώς πάνω ἀπό τό 1/5 τῶν κατοίκων της, τό 21% εἶναι ἄνω τῶν 65 ἐτῶν. Σάν νά μήν ἔφθανε αὐτό μία μελέτη τοῦ ἐργαστηρίου δημογραφικῶν κοινωνικῶν ἀναλύσεων ἀναδεικνύει καί τό φαινόμενο τῆς διαρκούς καί δυσανάλογης αὐξήσεως τοῦ ὑπεργήρου πληθυσμοῦ 80 ἐτῶν καί ἄνω, πού ἀποτελεῖ μία ἀπό τίς συνιστώσες τοῦ δημογραφικοῦ προβλήματος στήν Ἑλλάδα. Ἡ Ἑλλάδα κατέχει τόν τρίτον ὑψηλότερον δείκτην ὑπεργηρείας (λόγος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἡλικίας 80 ἐτῶν καί ἄνω, πρὸς τόν πληθυσμό 65 ἐτῶν καί ἄνω) μεταξύ τῶν 28 κρατῶν μελῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως 30,6% μετά τήν Ἰσπανία 32,32% καί τήν Γαλλίαν 31,1%.

Ἡ γήρανσις μέσα εἰς τήν γήρανσιν, ὅπως θά μπορούσε νά χαρακτηρισθῆ διαφορετικῶς ή ὑπεργηρεία καί ή ταχύτερα αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ ἄνω τῶν 80 εἰς σχέσιν μέ τήν ἐξέλιξιν τῶν ὑπολοίπων πληθυσμιακῶν ομάδων, ὅπως διά παράδειγμα ὁ πληθυσμός εἰς ἐνεργόν ἡλικίαν, θά μπορούσε δυνητικῶς νά προκαλέσῃ σημαντικῶς ἀνισορροπία μέ ἄμεσον ἀντίκτυπον εἰς τήν ἀναπτυξιακήν πορείαν τῆς χώρας τόσον εἰς ἐθνικόν ὅσον καί εἰς περιφερειακόν ἐπίπεδον.

Τήν ἴδιαν στιγμὴν συμφώνως πρὸς τό IOBA ἀπό τό 2009 τά ποσοστά ἀνεργίας τῶν πτυχιούχων ὑπερδιπλασιάστηκαν, καθώς ή μεγαλύτερη αὐξήσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνέργων ἐσημειώθη μεταξύ τῶν ἀποφοίτων ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως 179,1%, ἐνῶ ή Ἑλλάς καταγράφει χαμηλότερον ποσοστόν εἰς τήν Εὐρωπαϊκήν Ἐνωσιν τῶν 28 ὅσον ἀφορᾷ τήν ἀπασχόλησιν ἀποφοίτων τῆς ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως. Ἔτσι, ὅπως ἐκτιμοῦσε ή Eurobank, 450.000 Ἑλληνες ἡλικίας κάτω τῶν 45 ἐτῶν κατά τό μέγαλον ποσοστόν ὑψηλοῦ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου καί τεχνικῆς καταρτίσεως ἀναζήτησαν ἐπαγγελματικῶς εὐκαιρίας ἐκτός Ἑλλάδος.

Ἡ ἐτήσια συμμετοχή εἰς τό ἀκαθάριστον ἐγχώριον προϊόν (Α.Ε.Π.) τῶν χωρῶν ὑποδοχῆς ξεπερνᾷ μάλιστα τά 13 δισεκατομμύρια εὐρώ καί τό φορολογικόν ἀποτέλεσμα τά 9,5 δις εὐρώ τήν ὥραν, τήν στιγμὴν πού τό κόστος τῆς ἐκπαιδεύσεως των διά τό ἑλληνικόν κράτος ξεπερνοῦσε τά 8 δις εὐρώ. Διά πρώτην φοράν κατά τήν διάρκειαν τῶν τελευταίων 4 ἐτῶν ή

έντυπωσιακή μείωσις τῶν γεννήσεων, ἡ γήρανσις τοῦ πληθυσμοῦ καί ἡ ἐκτόξευσις τῆς ἀποδημίας θά καταλήξουν εἰς μεγάλην συρρικνωσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας μας καί εἰς αὐξησιν τῆς ἀναλογίας τῶν ἡλικιωμένων. Οἱ γηράσκοντες πληθυσμοί κοστίζουν καί συμπιέζουν τήν ἀνάπτυξιν. Αἱ προβλέψεις δέν ἀφήνουν ἀνεπηρέαστον τήν Ἑλλάδα, ἡ ὁποία παρά τὰς προσφάτους παρεμβάσεις εἰς τό ἀσφαλιστικόν σύστημα φαίνεται πῶς τό 2070 θά βρεθῆ ἀντιμέτωπος μέ τόν πλέον σκληρόν πυρήνα τοῦ δημογραφικοῦ, τήν ἐκτόξευσιν τοῦ δείκτη ἐξαρθήσεως ἡλικιωμένων ἀπό τόν πληθυσμόν πού εὐρίσκεται εἰς παραγωγικήν ἡλικίαν. Ἐνῶ σήμερον ἡ ἀναλογία εὐρίσκεται εἰς τό 33%, ἤτοι εἰς 100 ἄτομα ἡλικίας 15-64 ἐτῶν ἀντιστοιχοῦν 33 συνταξιούχοι, τό 2070 ἡ ἀναλογία αὕτη θά ἐκτιναχθῆ εἰς τό 63% καί συνεπῶς διά κάθε ἑκατό ἀνθρώπους πού εἶναι εἰς παραγωγικήν ἡλικίαν διά ἐργασίαν 15-64 ἐτῶν θά ὑπάρχουν 63 ἄτομα ἡλικίας ἀπό 65 ἐτῶν καί ἄνω.

Ἡ ἐπομένη ἡμέρα τῶν μνημονίων, ὅρος πού δυστυχῶς χρησιμοποιεῖται ἀλλά παραπλανᾷ καί ἀλλοιώνει τήν εἰκόνα τῆς πραγματικότητος, διότι αὕτη πασιφανῶς μας ὑποδεικνύει ὅτι τὰ μνημόνια εἶναι ἐξελικτικές διαδικασίες ἀντηγήσεων, ἐπιπτώσεων καί διηνεκῶν συμμορφώσεων, πέραν τῆς προσπάθειας εἰς τό οικονομικόν μέτωπον, θά πρέπει νά συμπεριλάβῃ στρατηγικές τονώσεως τῶν γεννήσεων ὅσον καί τήν διαμόρφωσιν ἑνός θετικοῦ μεταναστευτικοῦ ἰσοζυγίου προσελκύοντας ἀνθρώπινον δυναμικόν καί ἀμβλύνοντας παραλλήλως τήν δυναμικήν τῆς διαρροῆς ἐγκεφάλων (brain drain). Ἀπό τήν ἄλλην πλευράν, ἴσως ἕνα ἀπό τὰ βασικά διακυβεύματα τὰ ἐπόμενα χρόνια, συμφώνως πρός τήν μελέτην τοῦ ἐργαστηρίου δημογραφικῶν καί κοινωνικῶν ἀναλύσεων, νά εἶναι καί ἡ διαμόρφωσις ἑνός νέου πλαισίου ἀλληλεγγύης μεταξύ τῶν γενεῶν, καθῶς τό ζήτημα τῆς ἀναπληρώσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἀναμένεται νά λάβῃ ἀνησυχητικάς κοινωνικοοικονομικάς διαστάσεις μέ σοβαράς οικονομικάς ἐπιπτώσεις, δεδομένου ὅτι ὁ ὑπέργηρος πληθυσμός τῆς Ἑλλάδος θά αὐξάνεται συνεχῶς τήν ἐπομένην εἰκοσαετίαν, ἐνῶ τίθεται ἐπιτακτικῶς τό ἐρώτημα ὡς πρός τό πῶς θά ἀναπροσαρμοσθῆ τό οικονομικόν μοντέλον τόσον τῆς χώρας ὅσον καί εἰδικώτερον τῶν τοπικῶν παραγωγικῶν συστημάτων, ὅπου παρατηροῦνται αἱ ἐντονότεραι δυσαναλογίαι μεταξύ νεοτέρου καί ὑπεργήρου πληθυσμοῦ. Ὁ πληθυσμός τῆς Ἑλλάδος θά μειωθῆ εἰς τό μέλλον σημαντικῶς, συμφώνως πρός ὅλας τὰς ἐκτιμήσεις. Ἡ μείωσις τοῦ πληθυσμοῦ θά κυμανθῆ μεταξύ 800.000 ἕως 2.500.000 ἀτόμων. Ἀπό τό 2011

ἡ Ἑλλάς ἔχει μπεῖ εἰς μίαν πρωτοφανῆ μεταπολεμικῶς φάσιν. Τό φυσικόν ἰσοζύγιον γίνεται πλέον ἀρνητικόν. Οἱ θάνατοι γίνονται πλέον περισσότεροι ἀπό τὰς γεννήσεις, ὅπως ἀνεφέρθη προηγουμένως. Τό μεταναστευτικόν ἰσοζύγιον, παρὰ τήν προσφυγικήν ροήν, εἶναι καί αὐτό ἀρνητικόν καθὼς πολλοί Ἕλληνες φεύγουν ἀπό τήν χώραν ἀναζητοῦντες εὐνοϊκώτεραν τύχην εἰς τό ἐξωτερικόν. Ὁ πληθυσμός τῆς χώρας γηράσκει, ἡ διάμεσος ἡλικία ἦτο τά 26 ἔτη τό 1952, ἐνῶ σήμερον εἶναι 44 ἔτη καί ἀναμένεται νά ἀυξηθῆ κατὰ 5 μέ 8 ἔτη. Ὁ πληθυσμός τῶν παιδιῶν ἀπό 3 ἕως 17 ἐτῶν θά μειωθῆ ἀπό 1,6 ἑκατομμύρια σήμερον εἰς 1,4 ἑκατομμύρια (αἰσιόδοξον σενάριον) ἢ 1 ἑκατομμύριον (ἀπαισιόδοξον σενάριον) τό 2050 ἀφοῦ πρῶτον ὅμως ἐμφανιστεῖ μία ἔντονος διακύμανσις εἰς τὰς δεκαετίας πού θά μεσολαβήσουν.

Ε. Ἀντί ἐπιλόγου

Δέν θά ἤθελα νά καταπονήσω περισσότερον τό Ἱερὸν Σῶμα μέ ἀναφοράς εἰς στατιστικά στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα θά παραθέσω εἰς σχετικόν παράρτημα². Καί σήμερον, λοιπόν, ἡ Ἑλλάς ἀπειλεῖται ἀπό τοὺς γείτονές της. Ἡ Ἐκκλησία μας εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ θέματα ὀφείλει νά πράξῃ καί πράττει τό χρέος της, ὅπως ἔπραξαν τό χρέος τους εἰς τήν πορείαν τῶν αἰώνων ἀνώτεροι καί κατώτεροι κληρικοί, οἱ ὁποῖοι ἐπλήρωσαν μέ τό αἷμα τους τοὺς τιμίους ἀγῶνας. Ἀκόμη ἠχεῖ εἰς τὰ ὦτα μας ὁ λόγος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος Δαμασκηνοῦ, ὅταν ἀπειλήθηκε ἀπό τόν Γερμανόν στρατιωτικόν μέ τυφεκισμόν. «Ὁ κληρὸς τῶν κληρικῶν εἰς αὐτόν τόν τόπον δέν εἶναι ὁ τυφεκισμός ἀλλὰ ἡ ἀγχόνη», ἀπήντησε. Καί σήμερον ἡ Ἑλλάς ἀπειλεῖται πανταχόθεν. Οἱ Τοῦρκοι ἀπαιτοῦν τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου καί τό ἴδιο τό Αἰγαῖον καί αὐτήν τήν Δυτικήν Θράκην. Βούλγαροι ἐγείρουν ἀξιώσεις εἰς τήν Ἀνατολικήν Μακεδονίαν. Σκοπιανοί ὄνειρεύονται τήν Κεντρικήν Μακεδονίαν, Ἀλβανοί διεκδικοῦν τήν Ἠπειρόν μας. Τό ἐπίσημον, ὅμως, ἑλληνικόν κράτος δέν διεκδικεῖ τίποτα ἀλλὰ καί δέν παραχωρεῖ καί δέν ἀντιλαμβάνεται ὅτι ὑπάρχει πλοῦτος στό «ὄπλοστάσιον» τῆς παραδόσεως καί τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ ὡς ἓνας ἐκ τῶν πυλώνων εἰς τό διαπραγματευτικόν ἔθνικόν μέτωπον.

² Στοιχεῖα καί πίνακες διά τήν ὡς ἄνω πραγμάτευσίν μας ἀντλήσαμε ἀπό δημοσίευσιν τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἑρευνας καί Ἀνάλυσης «διαΝΕΟσις».

Ζοῦμε μίαν πραγματικότητα ρευστότητος εἰς ὅλους τούς τομεῖς. Τό ἐπάναγκες εἶναι ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία νά διατηρήσῃ κατά πρῶτον μέσα ἀπό τήν δικήν της ἐνότητα τήν ἐνότητα τοῦ λαοῦ. Νά στηρίξῃ τόν λαόν εἰς τήν παιδείαν, εἰς τήν ἐπαγγελματικήν κατάρτισιν καί νά ἐπιδείξῃ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον διά τήν ἑλληνικήν οἰκογένειαν, ὥστε νά ξεπεράσῃ τήν κρίσιν της καί νά στηρίξῃ τούς πολυτέκνους ὡς τό πράττει ἤδη, οὕτως ὥστε καί μέ αὐτόν τόν τρόπον νά ὑπάρξουν ἀποτρεπτικά ἀπό τήν πλευράν της βοήθειαι εἰς τήν ἀποτροπήν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ προβλήματος πού ἔχει σχέσιν μέ τήν δημογραφικήν συρρίκνωσιν τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀκόμη ἴσως καί νά δεῖ τό θέμα τῶν ἀνύπανδρων μητέρων ἢ νεαρῶν μητέρων πού πολλάκις προστρέχουν εἰς τήν Ἱατρικήν διά νά πράξουν τό ἔγκλημα τῶν ἀμβλώσεων.

Τό χθές, τό σήμερα καί τό αὔριον τοῦ τόπου μας μέσα ἀπό μίαν ἐκκλησιαστικοκοινωνικήν θεώρησιν εἶναι ἕνα διαχρονικόν γεγονός πορείας δυναμικῆς, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ἀπό συμβάντα εὐχάριστα καί δυσάρεστα, ἀπό καταστάσεις εἰς τάς ὁποίας ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξε πάντοτε ρόλος εὐεργετικός δι' αὐτόν τόν τόπον. Μπορεῖ νά ὑπάρχουν δυσοίωνοι προβλέψεις κατά τά δεδομένα τῶν στατιστικῶν. Μποροῦν νά ἀναφύονται προβλήματα εἰς τήν καθημερινότητα μέ πρωτοφανεῖς δυσκολίας διά τά δεδομένα τοῦ πνευματικοῦ μας βίου καί νά διαφαίνονται ζοφερά τά τοῦ μέλλοντος.

Ὅλα αὐτά, ὅμως, δέν πρέπει νά μᾶς ἀποθαρρύνουν οὔτε νά ἀποτελέσουν μηχανισμόν ἀποδομήσεως τῆς προσπαθείας καί τῆς ἀγωνιστικῆς μαρτυρίας τῆς πίστεως καί περαιτέρω ἐξειδικευμένης συγκροτήσεως εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τάς προϋποθέσεις καί τάς δυνατότητας τῆς Ἁγίας μας Ἐκκλησίας διά νά μπορῇ αὕτη νά συμπαρίσταται εἰς τόν τόπον. Ὡς ἐκ τούτου εἶναι ἐπάναγκες αὐτό πού πολλές φορές ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπός μας κ.κ. Ἱερώνυμος ἔχει τονίσει: «Πρέπει ἡ Ἐκκλησία μας νά τακτοποιήσῃ τά τοῦ οἴκου της». Πρέπει νά καλλιεργήσωμεν τήν δυνατότητα αὐθυπάρκτου παρουσίας εἰς τό γίγνεσθαι αὐτοῦ τοῦ τόπου καί νά δώσουμε τό μήνυμα πρὸς τούς πολιτικούς ἄρχοντες τοῦ τόπου μας καί πρὸς ὅλους ἐκείνους πού ἀσχολοῦνται μέ τά κοινά τοῦ τόπου, ὅτι ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία δέν ἀντιπολιτεύεται πρὸς οὐδένα, δέν συμπολιτεύεται μέ κάθε τί τό ὁποῖον ἀποτελεῖ ἐπιδίωξιν πολιτικῆς καί κοσμικῆς σκοπιμότητος. Ἡ Ἐκκλησία ὑπηρετεῖ τό αἰώνιον μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου πού εἶναι μήνυμα σωτηρίας, ἔξω ἀπό ὁποιοσδήποτε σκοπιμότητες πού

συνθέτουν είτε τίς έννοιες τής έκκοσμιευμένης προοπτικῆς καί σχεδιασμοῦ είτε τοῦ λεγομένου έθνοφυλετισμοῦ είτε τῶν έπιχειρουμένων γεωπολιτικῶν άνακατατάξεων.

Ἡ Ἐκκλησία ύπῆρξε, ύπάρχει καί θά ύπάρχει φιλόστοργος μητέρα αὐτοῦ τοῦ τόπου. Τοῦ τόπου πού ό Θεός εὐλόγησε καί πού οί Ἄγιοι μέ τήν ζωήν των ήγίασαν καί άνέδειξαν ως πατρίδα ήρώων καί άγίων. Αὐτόν τόν τόπον καλεΐται νά διακονήση σήμερον ή Ἁγία μας Ἐκκλησία προστατεύοντας τόν λαόν άπό τίς φθοροποιές έπιδράσεις τῶν τεκταινομένων εἰς βάρος του, προβάλλοντας τήν έν Χριστῶ ζωήν καί διδάσκοντας τήν έν Χριστῶ παραμονήν. Κατ' αὐτόν τόν τρόπον ό τόπος μας, ή πατρίδα μας, πού άποτελεΐ τήν κοιτίδα τοῦ άληθοῦς καί υγειοῦς πολιτισμοῦ μέ τήν οικουμενικότητα πού τόν χαρακτηρίζει, θά παραμείνει έσαεΐ μαρτυρία τοῦ Άνεσπέρου Φωτός τοῦ Κυρίου ήμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Καλοῦντος πάντα τά έθνη εἰς σωτηρίαν, καθώς πάντας ανθρώπους θέλει σωθῆναι καί εἰς έπίγνωσιν άληθείας έλθειν.

Ἡ μαρτυρία αὐτοῦ τοῦ μηνύματος άποτελεΐ καί τήν πνευματικήν παρακαταθήκην, τήν όποίαν όφείλομεν νά διαφυλάξωμεν καί νά παραδόσωμεν άλώβητον πρός τάς έπερχομένας γενεάς διακηρύσσοντας πρός πάντας τούς ανθρώπους μέ άγάπην καί ταπεινόν φρόνημα, έν έπιγνώσει τῶν παντοίων άνθρωπίνων περιστάσεων, ότι Ἰησοῦς Χριστός χθές καί σήμερον ό Αὐτός καί εἰς τούς αἰώνας.

Καί διά νά θυμηθοῦμε τόν ποιητήν τοῦ Αἰγαίου καί τής Ἑλλάδος Ὀδυσσεά Ἐλύτην ...

...το πλοΐον της Ελλάδος...

«είναι άπό μαύρη πέτρα κι είναι απ' όνειρο....

άπό τα βάθη φτάνει στους παλιούς καιρούς,

βάσανα ξεφορτώνει κι αναστεναγμούς

Ἐλα Χριστέ και Κύριε λέω κι απορώ

τέτοιο τρελό βαπόρι, τρελοβάπορο

χρόνους μας ταξιδεύει, δε βουλιάξαμε,

χιλίους καπεταναίους τους αλλάξαμε!

Κατακλυσμούς ποτέ δε λογαριάσαμε,

μπήκαμε μες στα όλα και περάσαμε

κι έχουμε στο κατάρτι μας βιγλάτορα
παντοτινό, τον Ήλιο, τον Ηλιάτορα»,
τον Κύριο ημών Ιησού Χριστό!

Μετα βαθυτάτου σεβασμοῦ

† ὁ Λαγκαδᾶ, Λητῆς καί Ρεντίνης Ἰωάννης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ο ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΧΕΙΜΩΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο πληθυσμός της Ελλάδας στο μέλλον θα μειωθεί σημαντικά, σύμφωνα με όλα τα σενάρια. Το 2050 ο πληθυσμός της χώρας υπολογίζεται στα 10 εκατομμύρια (σύμφωνα με το πιο αισιόδοξο σενάριο) και τα 8,3 εκατομμύρια (στο πιο απαισιόδοξο). Με βάση το ενδιάμεσο σενάριο θα είναι 8,8 εκατ. Η μείωση του πληθυσμού θα κυμανθεί από περίπου 800.000 μέχρι 2,5 εκατομμύρια άτομα.

Από το 1935 και μέχρι το 1975, καμία ελληνική γενιά δεν αναπληρώθηκε. Από τη γενιά του 1956 και μετά ξεκίνησε μια προοδευτική μια απρόσκοπτη μείωση της γονιμότητας, η οποία συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Μεταπολεμικά δεν υπήρξε “baby boom” στην Ελλάδα όπως συνέβη σε άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Η αύξηση του πληθυσμού στις τελευταίες δεκαετίες οφειλόταν αποκλειστικά στις κατά περιόδους μεταναστευτικές ροές και τη ραγδαία αύξηση του προσδόκιμου ζωής, το οποίο μέσα σε αυτό το διάστημα αυξήθηκε κατά 8 χρόνια για τους άντρες και κατά 10 χρόνια για τις γυναίκες.

Από το 2011 η Ελλάδα έχει μπει σε μια νέα φάση, πρωτοφανή μεταπολεμικά: το φυσικό ισοζύγιο πλέον γίνεται αρνητικό (οι θάνατοι είναι περισσότεροι από τις γεννήσεις). Το μεταναστευτικό ισοζύγιο, παρά την προσφυγική κρίση, είναι κι αυτό αρνητικό καθώς πολλοί Έλληνες φεύγουν από τη χώρα αναζητώντας καλύτερη τύχη στο εξωτερικό.

Ο πληθυσμός της χώρας γερνάει. Η διάμεση ηλικία, ήταν 26 έτη το 1951, σήμερα είναι 44 έτη και αναμένεται να αυξηθεί κατά 5-8 έτη. Ο πληθυσμός των παιδιών σχολικής ηλικίας (3-17) ετών θα μειωθεί από το 1,6 εκ. σήμερα σε 1,4 εκ. (αισιόδοξο σενάριο) έως 1 εκ. (απαισιόδοξο σενάριο) το 2050, αφού πρώτα προηγηθεί μια έντονη διακύμανση τις δεκαετίες που θα μεσολαβήσουν.

Ο εν δυνάμει οικονομικά ενεργός πληθυσμός (δηλαδή όλοι οι πολίτες ηλικίας 20-69 ετών που δυνητικά θα μπορούσαν να δουλέψουν) θα μειωθεί από 7 εκ. το 2015 σε 4,8-5,5 εκ. Ο πραγματικός οικονομικά ενεργός πληθυσμός θα μειωθεί από 4,7 εκ. το 2015 σε 3-3,7 εκ.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ BENCHMARKING

Από τις χώρες των PIGS σε χειρότερη θέση αναφορικά με τη μεταβολή του πληθυσμού τους με βάση ένα ενδιάμεσο σενάριο βρίσκονται η Ελλάδα (-14,5%) και η Πορτογαλία (-12%), ενώ η Ισπανία (+5,3%), η Ιταλία (+10,1%) και η Ιρλανδία (+25,2%) εκτιμάται ότι θα αυξήσουν τον πληθυσμό τους.

Με το ήμισυ περίπου του σημερινού πληθυσμού τους εκτιμάται πως θα ενισχυθούν το 2050 η Νορβηγία (+54,6%) και η Σουηδία (+40,4%). Στις χώρες με εκτιμώμενη αύξηση του πληθυσμού τους το 2050 από 20% έως 40% ανήκουν κατά φθίνουσα σειρά η Ελβετία (+38,5%), το Βέλγιο, η Ισλανδία, η Ιρλανδία το Ηνωμένο Βασίλειο, η Αυστρία, η Δανία, η Φιλανδία, η Μάλτα και η Γαλλία (=14,1%). Δυστυχώς μεγάλη μείωση στον πληθυσμό τους με βάση ένα ενδιάμεσο σενάριο θα έχουν οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, της Βαλκανικής Χερσονήσου και της πρώην Γιουγκοσλαβίας. Η Μολδαβία εκτιμάται πως θα χάσει σχεδόν τον μισό πληθυσμό της, με τη Λιθουανία, τη Λετονία, τη Βουλγαρία και την Κροατία να έπονται με ποσοστά υψηλότερα του 20%. Με βάση το σενάριο της «μηδενικής μετανάστευσης» η πλειοψηφία των ευρωπαϊκών χωρών αναμένεται να έχει μειωμένο πληθυσμό το 2050 σε σύγκριση με το 2015. Ακόμα και σε αυτό το περιοριστικό σενάριο, η Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία παρουσιάζουν έναν ιδιαίτερο δημογραφικό δυναμισμό, αφού ο πληθυσμός τους αναμένεται να αυξηθεί.

Ο ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΧΕΙΜΩΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ασφαλιστικό σύστημα – Εκπαιδευτικό σύστημα – Εργασιακές πολιτικές – Κοινωνική πρόνοια – Άμυνα και ασφάλεια – Γεωπολιτική στρατηγική.

ΑΝΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ & ΔΙΑΓΕΝΕΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

CUPESSE (Cultural Pathways to Economic Self-Sufficiency and Entrepreneurship). 11 χώρες: Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία, Τσεχία, Ουγγαρία, Αυστρία, Ελβετία, Δανία, ΗΒ, Τουρκία και Ελλάδα. Διεπιστημονικό: Πολιτικοί επιστήμονες, κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι και οικονομολόγοι διερευνούν τις αιτίες και τις συνέπειες της ανεργίας των νέων (18-35 ετών). Πιο συγκεκριμένα, εξετάζουν ποιοι πολιτισμικοί παράγοντες και ποιες δυναμικές διαδικασίες που αναπτύσσονται σε μια οικογένεια επηρεάζουν την οικονομική αυτάρκεια των νέων και την στάση τους απέναντι στην επιχειρηματικότητα.

Δείγμα: 1500 νέοι (18-35 ετών) & 500 γονείς αυτών.

Νέοι: διαδικτυακά, Γονείς: τηλεφωνικά

Ημερομηνία Διεξαγωγής: Φθινόπωρο 2016

Φορέας Υλοποίησης: MRB Hellas.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

38% των νέων ζουν στην Αθήνα. 60% των νέων είναι ελεύθεροι. 22% έχουν παιδιά. Περισσότερο αριστεροί, πολύ λιγότερο θρησκευόμενοι (31% έναντι 54%) από τους γονείς τους. Έχουν λίγο καλύτερο επίπεδο εκπαίδευσης από αυτούς. Συμμετέχουν λιγότερο σε εθελοντικές ή συλλογικές δράσεις από ότι οι γονείς τους (πλην των πολιτικών δράσεων). Εμπιστεύονται λιγότερο τους θεσμούς και συμμετέχουν λιγότερο σε πολιτιστικά δρώμενα (43% έναντι 57%). Περίπου ένας στους δύο νέους είχε βρει μέχρι σήμερα μισθωτή εργασία για τουλάχιστον ένα χρόνο. Βρήκε αυτή τη δουλειά κατά μέσο όρο στα 22 και σε αυτή δούλεψε περίπου 40 ώρες την εβδομάδα. Διάχυτη η απαισιοδοξία στους ανέργους: μόνο ένα 15% των νέων ανέργων θεωρεί πιθανό να βρει δουλειά στους επόμενους 6 μήνες. Οι νέοι θεωρούν πως οι φορείς που μπορούν να μειώσουν την ανεργία είναι κατά σειρά η Κυβέρνηση/Βουλή (78%), η Ευρωπαϊκή Ένωση (73%) και τρίτον, με μεγάλη διαφορά οι επιχειρήσεις/εργοδότες (52%).

Παρόλο που οι νέοι δηλώνουν απογοητευμένοι σε πολλές από τις ερωτήσεις, εμφανίζονται πιο αισιόδοξοι από τους γονείς τους όταν πρόκειται για το μέλλον τους. Αλλά .... Το 41% των νέων δηλώνει διατεθειμένο να μετακομίσει σε άλλη χώρα για να βρει δουλειά (κι ένα 34% απαντά «ίσως») Παρόμοιο είναι το ποσοστό που δηλώνει διατεθειμένο να μετακομίσει σε άλλη περιοχή της Ελλάδας (46%). Εκτιμάται πως ο συνδυασμός χαμηλής μόρφωσης, οικονομικής ανεπάρκειας και έλλειψης εμπιστοσύνης στους θεσμούς στους γονείς έχει ως αποτέλεσμα πολύ υψηλότερα ποσοστά ανεργίας στα παιδιά τους, σε σχέση με τα παιδιά γονέων με διαφορετικά χαρακτηριστικά.

ΕΛΛΕΙΜΜΑ ΣΕ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Παρά την πρόβλεψη για και έως 750.000 θέσεις στην Ευρώπη έως το 2020 στον τομέα των ΤΠΕ και τη ζήτηση από τις ελληνικές επιχειρήσεις για άτομα με τεχνολογικές δεξιότητες, μόνο το 4% των φοιτητών Α.Ε.Ι. κατευθύνεται στον τομέσα της πληροφορικής και το 7% των φοιτητών των Τ.Ε.Ι. (ΟΠΑ-ΕΥ-Endeavor).